

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-522/20 – 1

Predmet C-522/20

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

19. listopada 2020.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

29. rujna 2020.

Tužitelj:

OE

Tuženica:

VY

REPUBLIKA AUSTRIJA

[*omissis*]

OBERSTER GERICHTSHOF (VRHOVNI SUD, AUSTRIJA)

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) kao revizorski sud [*omissis*] u predmetu tužitelja OE, [*omissis*], [*omissis*] protiv tuženice VY, [*omissis*], zbog razvoda braka, povodom revizije koju je tužitelj podnio protiv rješenja Landesgerichta für Zivilrechtssachen Wien (Zemaljski građanski sud u Beču, Austrija) od 29. lipnja 2020. [*omissis*] kojim nije prihvaćena tužiteljeva žalba protiv rješenja Bezirksgerichta Döbling (Općinski sud u Döblingu, Austrija) od 20. travnja 2020. [*omissis*] donio je

r j e š e n j e:

1. Sudu Europske unije upućuju se u skladu s člankom 267. UFEU-a sljedeća prethodna pitanja:

1. Povređuje li se člankom 3. [stavkom 1.] točkom (a) šestom alinejom Uredbe Vijeća (EZ) br. 2001/2003 od 27. studenoga 2003. [**orig. str. 2.**] zabrana diskriminacije koja se propisuje člankom 18. UFEU-a zato što se njime, ovisno o državljanstvu stranke koja pokreće postupak, u odnosu na članak 3. [stavak 1.] točku (a) petu alineju Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. kao uvjet za nadležnost sudova države boravišta predviđa kraće trajanje boravka stranke koja pokreće postupak?

2. U slučaju potvrđnog odgovora na prvo pitanje:

Dovodi li takva povreda zabrane diskriminacije do toga da je, u skladu s temeljnim pravilom koje se propisuje člankom 3. [stavkom 1.] točkom (a) petom alinejom Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003., uvjet za pozivanje na nadležnost sudova mjesta boravišta za sve stranke koje pokreću postupak, neovisno o njihovu državljanstvu, boravak u trajanju od dvanaest mjeseci ili u pogledu svih stranaka koje pokreću postupak treba polaziti od uvjeta boravka u trajanju od šest mjeseci?

3. Postupak se prekida do donošenja prethodne odluke Suda Europske unije [*omissis*].

O b r a z l o ž e n j e:

1. Tužiteljjev zahtjev:

1.1. Svojom tužbom koju je podnio austrijskom općinskom sudu, tužitelj traži razvod braka koji je s tuženicom sklopljen 9. studenoga 2011. u Dublinu, Irska.

1.2. Što se tiče nadležnosti suda pred kojim je pokrenut postupak, tužitelj navodi da je on talijanski državljanin, a tuženica njemačka državljanica. Zadnje zajedničko uobičajeno boravište nalazilo se u Irskoj. Tužitelj je u svibnju 2018. iselio iz zajedničkog kućanstva te je od kolovoza 2019. i stoga u trenutku [**orig. str. 3.**] podnošenja tužbe (28. veljače 2020.) dulje od šest mjeseci živio u Austriji.

1.3. Nadležnost suda pred kojim je pokrenut postupak proizlazi iz članka 3. [stavak 1.] točke (a) pete i šeste alineje Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1347/2000 (u daljnjem tekstu: Uredba Bruxelles II.a). Tim se odredbama predviđa da se u pogledu državljanina države u kojoj se vodi postupak već u slučaju šestomjesečnog boravka u državi u kojoj se vodi postupak utvrđuje nadležnost za postupak razvoda braka, dok se u pogledu državljanina drugih država članica zahtijeva boravak u trajanju od najmanje godinu dana. To predstavlja nejednako postupanje isključivo na temelju državljanstva te

se stoga time povređuje članak 18. UFEU-a. Prilikom tumačenja u skladu s pravom Unije u slučaju dvojbe valja primijeniti povoljnije pravno pravilo tako da se tužitelj kao i državljanin države članice koja nije država u kojoj se vodi postupak može pozvati na nadležnost suda koji se nalazi u mjestu njegova uobičajenog boravišta u Austriji, čak i ako je riječ o boravku u trajanju od samo šest mjeseci.

2. Dosadašnji postupak:

2.1. Prvostupanjski sud pred kojim je tužitelj pokrenuo postupak odbio je *a limine* tužbu zbog nepostojanja međunarodne nadležnosti.

Razlikovanjem na temelju državljanstva koje se predviđa člankom 3. [stavkom 1.] točkom (a) petom i šestom alinejom Uredbe Bruxelles II.a nastoji se spriječiti da stranka neopravdano ishodi nadležnost sudova određene države koja je za nju najpovoljnija. Budući da je za utvrđivanje nadležnosti odlučujuće trajanje boravka prilikom pokretanja postupka, nije dovoljno ni to da [orig. str. 4.] se zahtijevano razdoblje boravka napuni tijekom trajanja postupka.

2.2. Drugostupanjski sud nije prihvatio tužiteljevu žalbu protiv tog rješenja te se složio s pravnim stajalištem prvostupanjskog suda, prema kojem u ovom slučaju nije riječ o diskriminaciji na temelju državljanstva.

2.3. Tužitelj je protiv te odluke podnio reviziju Oberster Gerichtshofu (Vrhovni sud).

3. Pravo Unije:

3.1. Kao što to proizlazi iz članka 267. točke (b) UFEU-a, Sud Europske unije (u daljnjem tekstu: Sud) nadležan je odlučivati o prethodnim pitanjima koja se tiču valjanosti i tumačenja akata institucija Unije, bez ikakve iznimke (presuda Suda, C-258/14, *Florescu i dr.*, ECLI:EU:C:2017:448, t. 30. i još mnoge druge). Europska unija je Unija utemeljena na pravu u kojoj su svi akti njezinih institucija podvrgnuti nadzoru usklađenosti s, među ostalim, Ugovorima, općim načelima prava kao i temeljnim pravima (vidjeti u tom smislu presudu Suda, C-583/11 P, *Inuit Tapiriit Kanatami i dr./Parlament i Vijeće*, ECLI:EU:C:2013:625, t. 91.; presudu Suda C-274/12 P, *Telefónica/Komisija*, ECLI:EU:C:2013:852, t. 56.).

3.2. Članak 18. UFEU-a glasi:

„Unutar područja primjene Ugovorâ i ne dovodeći u pitanje bilo koju njihovu posebnu odredbu, zabranjena je svaka diskriminacija na temelju državljanstva.

Odlučujući u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom, Europski parlament i Vijeće mogu donijeti pravila za zabranu takve diskriminacije.”

3.3. Članak 3. Uredbe Bruxelles II.a glasi:

„Opća nadležnost [orig. str. 5.]

1. *U predmetima koji se odnose na razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka, nadležni su sudovi država članica*

(a) *na čijem području:*

- *bračni drugovi imaju uobičajeno boravište, ili*
- *su bračni drugovi imali zadnje uobičajeno boravište, ako jedan od njih i dalje ima isto boravište, ili*
- *protustranka ima uobičajeno boravište, ili*
- *u slučaju zajedničkog prijedloga za pokretanje postupka, ima uobičajeno boravište bilo koji od bračnih drugova, ili*
- *stranka koja pokreće postupak ima uobičajeno boravište, ako je on ili ona tamo imao boravište najmanje godinu dana prije pokretanja postupka, ili*
- *stranka koja pokreće postupak ima uobičajeno boravište, ako je on ili ona tamo imao boravište najmanje šest mjeseci prije pokretanja postupka, a on ili ona je bio državljanin države članice o kojoj je riječ ili, u slučaju da je riječ o Velikoj Britaniji ili Irskoj, tamo imao svoj ‚domicile‘;*

(b) *prema državljanstvu oba bračna druga ili, u slučaju Velike Britanije ili Irske, prema ‚domicile‘ oba bračna druga.*

2. *U svrhe ove Uredbe, ‚domicile‘ označava isti pojam koji označava u pravnim sustavima Velike Britanije i Irske.”*

4. Nacionalno pravo:

4.1. Članak 76. Jurisdiktionsnorm (Zakon o nadležnosti sudova, u daljnjem tekstu: JN) glasi:

„Sporovi koji proizlaze iz bračnih odnosa ili registriranog partnerstva [orig. str. 6.]

(1) *Za sporove koji se odnose na razvod, razrješenje, poništenje ili utvrđivanje postojanja ili nepostojanja braka te na prestanak, poništenje ili utvrđivanje postojanja ili nepostojanja registriranog partnerstva između stranaka isključivo je nadležan sud na čijem području stranke imaju zajedničko uobičajeno boravište ili na čijem području su imale posljednje zajedničko uobičajeno boravište. Ako u trenutku podnošenja tužbe nijedna od stranaka uobičajeno boravište nije imala na tom području ili ako stranke zajedničko uobičajeno boravište nisu imale u tuzemstvu, isključivo je nadležan sud na čijem se području nalazi tuženikovo uobičajeno boravište ili, ako ne postoji takvo uobičajeno boravište u tuzemstvu,*

sud na čijem se području nalazi tužiteljevo uobičajeno boravište, a u svim drugim slučajevima nadležan je Bezirksgericht Innere Stadt Wien (Općinski sud prvog okruga u Beču, Austrija).

(2) *Za sporove koji se navode u stavku 1. nadležni su austrijski sudovi ako*

1. *jedna od stranaka ima austrijsko državljanstvo ili*

2. *tuženik, ili u slučaju tužbe za poništenje protiv oba bračna druga ili oba registrirana partnera, barem jedan od tuženika uobičajeno boravište ima u tuzemstvu ili ako*

3. *tužitelj uobičajeno boravište ima u tuzemstvu ili ako su oba bračna druga ili oba registrirana partnera zadnje zajedničko uobičajeno boravište imali u tuzemstvu ili ako je tužitelj bez državljanstva ili ako je u trenutku sklapanja braka ili registriranja partnerstva imao austrijsko državljanstvo. [orig. str. 7.]*

(3) *Austrijski sudovi nadležni su u svakom slučaju za sporove koji se odnose na prestanak ili poništenje te na utvrđivanje postojanja ili nepostojanja partnerstva registriranog u Austriji.”*

5. **Obrazloženje zahtjeva za prethodnu odluku:**

5.1. Prema tužiteljevim argumentima, on je talijanski državljanin, a tuženica je njemačka državljanica. Zadnje zajedničko uobičajeno boravište nalazilo se u Irskoj. Stoga u skladu s nacionalnim pravom nisu nadležni austrijski sudovi.

5.2. U svim državama članicama Unije, osim u Danskoj, od 1. kolovoza 2004. primjenjuje se Uredba Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (Uredba Bruxelles II.a). U skladu s time, ako se nadležnost uspostavlja na temelju odredbi te uredbe, trebalo bi je priznati austrijskim sudovima.

5.3. Odredba koja je relevantna u pogledu razvoda braka jest prethodno navedeni članak 3. Uredbe Bruxelles II.a. Međutim, tim se člankom, u pogledu jedinih situacija iz članka 3. [stavka 1.] točke (a) pete i šeste alineje čija primjena dolazi u obzir u ovom slučaju, zahtijeva boravak određenog trajanja. Pritom se u članku 3. stavku 1. točki (a) petoj i šestoj alineji Uredbe Bruxelles II.a čini razlika između zahtijevanog razdoblja trajanja boravka ovisno o državljanstvu stranke koja pokreće postupak.

5.4. Budući da tužitelj nema austrijsko državljanstvo, taj rok iznosi jednu godinu (peta alineja). U trenutku podnošenja tužbe austrijskom općinskom sudu, tužitelj nije ispunjavao taj uvjet [orig. str. 8.]. Kad bi tužitelj bio austrijski državljanin, taj

rok iznosio bi samo šest mjeseci (šesta alineja). Tužitelj smatra da je ispunio taj uvjet.

5.5. U skladu s tekstem članka 3. stavka 1. točke (a) pete i šeste alineje Uredbe Bruxelles II.a, trenutak relevantan za određivanje trajanja boravka jest trenutak pokretanja postupka.

5.6. U skladu s nacionalnim pravom se u žalbenom postupku ne mogu istaknuti novi argumenti. Točno je da ta zabrana isticanja novih argumenata ne obuhvaća činjenice i dokaze koji se odnose na okolnosti koje u svakom trenutku treba uzeti u obzir po službenoj dužnosti. U to se ubraja i nadležnost. Međutim, u skladu s člankom 42. stavkom 1. JN-a, po službenoj dužnosti treba uzeti u obzir samo činjenice koje ukazuju na neispunjenje procesnih pretpostavki, dakle u ovom slučaju nedopuštenost tužbe. Međutim, kako ne postoji odgovarajući propis kojim se uređuje ispunjenje tih procesnih pretpostavki, ustaljena je sudska praksa da su činjenice istaknute protiv odbacivanja tužbe u žalbenom postupku obuhvaćene zabranom isticanja novih argumenata [*omissis*].

5.7. Ne treba uzeti u obzir to što je tijekom žalbenog postupka istekao i rok od dvanaest mjeseci.

6. Prvo prethodno pitanje:

6.1. Člankom 18. UFEU-a zabranjuju se proizvoljna nejednaka postupanja, a to su postupanja koja nisu opravdana objektivnim razlozima koji se ne temelje na državljanstvu kao takvom. Nejednako postupanje treba opravdati objektivnim okolnostima, tako da odvagivanje koristi i interesa u odnosu na [**orig. str. 9.**] ciljeve Ugovorâ treba provesti uzimajući u obzir načelo proporcionalnosti (presuda Suda C-29/95, Pastoors i Trans Cap/Belgijska Država, ECLI:EU:C:1997:28, t. 19.; vidjeti također presudu Suda C-264/96, ICI-Kenneth Hall Colmer, ECLI:EU:C:1998:370, t. 28. i sljedeće).

6.2. U skladu s jednim dijelom pravne doktrine, nejednako trajanje razdoblja boravka koje se zahtijeva u članku 3. stavku 1. točki (a) petoj i šestoj alineji Uredbe Bruxelles II.a nije objektivno opravdano te se time povređuje članak 18. UFEU-a [*omissis*] (dokazi za tu pravnu doktrinu).

6.3. Suprotno tomu, drugi dio pravne doktrine zastupa stajalište da je članak 3. stavak 1. točka (a) šesta alineja Uredbe Bruxelles II.a u skladu s načelom jednakosti [*omissis*] (dokazi za tu pravnu doktrinu). To se, među ostalim, opravdava time da je nerealan pretpostaviti da se kvalificirana veza stranke koja pokreće postupak, koju ponajprije treba dokazati na temelju jednogodišnjeg boravka, u svakoj državi članici uspostavlja tako brzo kao u [**orig. str. 10.**] matičnoj državi. Državljanstvo se u ovom slučaju primjenjuje kao kriterij povezanosti, tako što se na legitiman način prilikom određivanja uobičajenog boravišta kao takvog važnost pridaje podrijetlu, kulturološkoj povezanosti i sposobnosti integracije i komunikacije na temelju jezika u matičnoj državi. Pritom

se također upućuje na presudu Suda [od 2. travnja 2009., A.] (C-523/07, ECLI:EU:C:2009:225, t. 44.), u skladu s kojom državljanstvo treba uzeti u obzir kao pokazatelj integracije kojom se utvrđuje uobičajeno djetetovo boravište (članak 8. Uredbe Bruxelles II.a).

6.4. Budući da se članak 3. stavak 1. točka (a) peta i šesta alineja Uredbe Bruxelles II.a isključivo odnosi na državljanstvo, a da iz toga u vezi s trajanjem stvarnog boravka ne proizlazi dovoljno relevantna razlika za integraciju i povezanost s određenom državom članicom – valja primjerice uputiti na osobe koje su rođene i odrasle u toj državi članici a koje nemaju njezino državljanstvo – Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) također ima dvojbe u pogledu toga je li razlika koja proizlazi iz tih odredbi u skladu s člankom 18. UFEU-a.

7. Drugo prethodno pitanje:

7.1. Ako se pretpostavi da se različitim trajanjem boravka kao uvjeta nadležnosti suda na temelju tužiteljeva boravišta povređuje zabrana diskriminacije, postavlja se pitanje o pravnim posljedicama.

7.2. Autor Uredbe u članku 3. stavku 1. točki (a) pete alineje Uredbe Bruxelles II.a za nadležnost suda mjesta boravišta stranke koja pokreće postupak u načelu zahtijeva boravak u trajanju od jedne godine te samo u slučaju stjecanja [orig. str. 11.] državljanstva države članice boravišta predviđa smanjenje roka na šest mjeseci. To ide u prilog primjeni roka u trajanju od 12 mjeseci, neovisno o državljanstvu, za sve stranke koje pokreću postupak a koje se pozivaju na nadležnost u skladu s člankom 3. stavkom 1. točkom (a) petom i šestom alinejom Uredbe Bruxelles II.a.

7.3. Međutim, u slučajevima diskriminacije u skladu je sa sudskom praksom Suda ako, primjerice kad se nacionalnim pravom u suprotnosti s pravom Unije predviđa različito postupanje prema nekoliko skupina osoba, se pripadnicima skupine koja se nalazi u nepovoljnijem položaju daju prednosti istovjetne onima koje uživaju pripadnici privilegirane skupine (vidjeti presudu Suda, C-18/95, Terhoeve protiv Inspecteur, ECLI:EU:C:1999:22, t. 57. i druge). To bi išlo u prilog primjeni kraćeg roka u trajanju od šest mjeseci za sve stranke koje pokreću postupak, neovisno o državljanstvu.

8. Kao sud najvišeg stupnja, Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) u skladu s člankom 267. UFEU-a ima obvezu upućivanja zahtjeva za prethodnu odluku zato što je pravilna primjena prava Unije dvojben.

[omissis]

Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud),
Beč, 29. rujna 2020.

[omissis]